

Nr 80.

Av herr **Welin**, om ändringar i 18 och 20 §§ av förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.

Den progressiva skatteformens införande såsom ett väsentligt led i det svenska beskattningsväsendet torde få anses såsom en gärd av den enklaste rättvisa. Men därmed är icke sagt, att de former, vari denna princip blivit klädd genom de nya skattelagarna och särskilt genom den nu gällande förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, i alla delar varit de allra lämpligaste. Den första förordningen om inkomstskatt ansågs redan efter några få år tarva genomgående förändringar, och ännu torde väl ej allting vara väl beställt med den omarbetade förordningens nuvarande lydelse.

Härvid fäster jag mig alldeles särskilt vid den skala, enligt vilken skattens fortgående stegring äger rum. Denna skala är nämligen som bekant grundad på det fullkomligaste godtycke, utan att någon som helst genomgående princip torde låta sig uppvisas för dess uppställande och utförande. För den, som vill sätta sig in i grunderna för den progressiva inkomst- och förmögenhetsskatten, är det helt och hållet omöjligt att vinna en sammanfattande överblick därav. I egenskap av lärare vid en av rikets folkhögskolor har jag för min egen personliga del haft ett alldeles särskilt tillfälle att erfara, huru fullkomligt hopplöst det varit att försöka bibringa lärjungarna en översiktlig föreställning om beskaffenheten av den gällande skatteskalan.

Tydligtvis kan ett sådant förhållande icke sakna sin stora praktiska betydelse. När skatteskalan helt och hållet godtyckligt fortskrider från det ena trappsteget till det andra, utan att det på något sätt visar sig möjligt att utrona, varför gränslinjerna mellan det ena och det andra steget råkat dragas just där och icke annorstädes, så kan detta icke undgå att innebära en ganska effektiv orättvisa mot en och annan grupp av de skattskyldige, som av sådan anledning råkat bliva ojämnt och oriktigt taxerad. Ett sådant missförhållande tarvar sitt avhjälpande ju förr dess hellre, och detta bör kunna ske på ett lika enkelt som verk-

samt sätt därigenom, att det nu på detta område förhärskande godtycket får giva rum för en klar och följdriktigt genomförd princip för skatteskalans uppbyggande.

Enligt sakens natur bör då denna princip vara av den beskaffenhet, att den icke medför större rubbning i de rådande skatteförhållandena än nöden kräver. För den skull har jag tänkt mig, att den progressiva skatteskalen för inkomst- och förmögenhetsskatten borde rätta sig efter *tiondedels kubikroten av det belopp, för vilket skatten utgår*. En sådan skala visar sig redan vid första ögonkastet vara ytterst enkel och låter sig utföras i sin fulla konsekvens i all den utsträckning, som är förenlig med ändamålet. Det kan visserligen invändas, att själva valet av tiondedels kubikroten såsom normerande för skatteskalen i och för sig är lika godtycklig som den nu gällande skalen, och detta må ju medgivnas äga sin riktighet. Men när godtycke icke kan helt och hållet undvikas, är det dock alltid och allestädes en uppenbar fördel, om det utan skada låter sig inskränkas till de minsta möjliga mått. Härmed försvinner hos den skattskyldige den plågsamma känslan av godtycklig beskattning och därmed förknippad orättvisa, då han vet och känner, att skatten utgår efter samma orubbliga regel utefter hela linjen.

Om vi sålunda antaga, att den beräknade inkomst, som skall beskattas, uppgår till 1,000 kronor, så är frågan, huru hög skatteprocenten vid en så stor inkomst bör vara. Svaret är mycket enkelt: kubikroten av inkomstbeloppet 1,000 är = 10; tiondedel därav är 1, och skatten borde alltså i förevarande fall utgå med 1 proc. Av hänsyn till de mindre bemedlade torde dock för lägre inkomster skatten böra stanna vid det nu gällande beloppet, varom mera längre fram. Är inkomsten 8,000 kronor, så är kubikroten därav 20 och skatteprocenten 2; om inkomsten är 27,000 kronor, är kubikroten därav 30 och skatteprocenten 3; om inkomsten är 64,000 kronor, är kubikroten därav 40 och skatteprocenten 4; om inkomsten är 125,000 kronor, är kubikroten därav 50 och skatteprocenten 5 o. s. v.

Såsom nyss sades, torde billig hänsyn till de smärre skattedragarne kräva, att skatten för dem fortfarande får utgå med nuvarande lägre belopp, eller intill 900 kronors inkomst med 0,4 proc., intill 1,100 kronor med 0,6 proc., intill 1,400 kronor med 0,8 proc. och intill 1,700 kronor med 1 proc. Enligt nu gällande skala utgår skatten för närmast högre inkomst med 1,2 proc., vilket nästan fullständigt sammanfaller med det belopp, som där skulle erhållas enligt den av mig uppställda principen för skatteskalans upprättande. Från 1,700 kronors inkomst och vidare uppåt låter sig denna princip tillämpas utan avbrott och med den

strängaste följdriktighet. Såsom nyss sades, utgår skatten då vid en inkomst av 125,000 kronor med 5 proc., vilken skatteprocent för närvarande utgår redan vid 104,500 kronor.

Det skattebelopp, som sålunda skall utkrävas, bleve genomgående icke så litet lägre än för närvarande för de medelstora inkomsterna, men skillnaden avtager ju större inkomsten är för att slutligen alldeles bortfalla. För mig synes det dessutom vara en av den nuvarande skattelagstiftningens brister, att den med en viss förkärlek lägger rätt dryga bördor på de medelstora inkomsterna men däremot med en väl långt gående efterlåtenhet skonar de allra största. Skulle den högsta skatteprocenten stanna vid det nyssnämnda beloppet av 5 proc., så komme därmed att följa en icke så oväsentlig minskning av den inkomst, som denna skatt tillför statsverket. På det att denna minskning icke må utsträckas över hövan, synes mig rätt och skäligt, att skatteprocentens stegring fortgår ett stycke utöver den nuvarande maximigränsen av 5 proc. eller intill 8 proc., vilket knappast kan anses oskäligt eller obilligt mot de allra största inkomsterna. Vid en beräknad inkomst av 216,000 kronor skulle då skatten utgå med 6 proc., vid 343,000 kronor med 7 proc. och vid 512,000 kronor eller därutöver med 8 proc.

Vid en jämförelse med den föreslagna skatten och den nuvarande visar sig således följande resultat:

Inkomstbelopp.	Föreslagen skatt.	Nuvarande skatt.
8,000	160	195
27,000	810	970
64,000	2,560	2,870
125,000	6,250	6,250
216,000	12,960	10,800
343,000	24,010	17,150
512,000	40,960	25,600

allt i kronor.

Som bekant ingå i den nuvarande inkomst- och förmögenhetsskatten även en särskild skatt på inkomst av bolag och liknande samfälligheter. Om denna skatt gäller alldeles detsamma som förut är sagt, nämligen att skatteskalan vilar på helt och hållet godtyckliga grunder, som för sitt angivande fordra en hel lång tabell, alldeles omöjlig att i minnet kvarhålla. Jämväl i detta avseende borde den nuvarande godtyckliga oredan med uppenbar fördel kunna ersättas genom det fullständiga till-

lämpandet av en enkel, klar och följdriktig princip för skalans upprättande. En sådan synes mig lämpligen kunna uppställas utan onödigt stor rubbning i det nuvarande tillståndet genom att fastställa, att skatteprocenten för bolag bör vara lika med *dubbla kubikroten av inkomstprocenten*. Härigenom uppnås visserligen i de allra flesta fall någon stegring av den nuvarande beskattningen, men utan att den dock borde kunna kännas avsevärt tryckande. Strängt taget borde denna princip kunna genomföras i hela sin vidd utan införande av några som helst maximi- och minimigränser.

Vi finna då följande förhållanden mellan den föreslagna och den nuvarande skatteprocenten.

Inkomstprocent.	Föreslagen skatteprocent.	Nuvarande skatteprocent.
$3\frac{3}{8}$	3	2,5
8	4	3,2
$15\frac{5}{8}$	5	4,15
27	6	4,95
$42\frac{7}{8}$	7	5,35
64	8	5,55
$91\frac{1}{8}$	9	5,75
125	10	5,85

En högre inkomstprocent torde i verkligheten sällan eller aldrig förekomma.

Skulle dessa skattesatser finnas för höga, kunde de exempelvis sänkas med $\frac{1}{6}$ eller till $1\frac{2}{3}$ gånger kubikroten av inkomstprocenten. Siffrorna i mellersta kolumnen av ovanstående tabell böra i så fall minskas med $\frac{1}{6}$.

På grund av det nu anförda tillåter jag mig alltså hemställa,

att riksdagen ville besluta, att nedanstående delar av förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt måtte erhålla ungefärligen följande ändrade lydelse:

18 §.

Skyldighet att erlägga — — — — som i 17 § omförmäles.

Om det taxerade beloppet ej överstiger 1,700 kronor, utgår för skattskyldig, som nu är nämnd, in-

komst- och förmögenhetsskatten med följande procent av det taxerade beloppet, nämligen:

För ett taxerat belopp, ej överstigande 900 kr.	med 0.4 %
» » » » överstigande 900 kr. men ej 1,100 kr.	» 0,6 %
» » » » » 1,100 » » » 1,400 » » »	0.8 %
» » » » » 1,400 » » » 1,700 » » »	1 %.

För annan skattskyldig än svensk medborgare, som är här i riket mantalsskriven, samt för andra juridiska personer än inländska aktiebolag och solidariska bankbolag inträder skatteplikten, så snart det taxerade beloppet uppgår till 100 kronor. Inkomst- och förmögenhetsskatten utgår för dessa skattskyldige med minst 2,25 procent av det taxerade beloppet.

Om det taxerade beloppet överstiger 1,700 kronor, utgår för skattskyldiga, som i denna paragraf avses, inkomst- och förmögenhetsskatten med en krona för varje hundratal av ett belopp som erhålles därigenom, att den taxerade inkomstsumman multipliceras med tiondedelen av dess kubikrot. Det beräknade belopp, varefter skatten skall utgå, må dock icke i något fall överstiga åtta gånger det taxerade beloppet.

20 §.

Inkomstskatt av inländskt aktiebolag eller solidariskt bankbolag utgår för varje fullt hundratal av det taxerade beloppet med en summa, som beräknad i procent motsvarar dubbla kubikroten av inkomstprocenten. Till kapital,— — — — — beräkning av reservfonden.

Stockholm den 27 januari 1916.

S. Welin.